

katerih so prirejali toplo, oživljajočo pijačo. Tudi paraguajski in labradorski čaj sta istih sestavin, istega delovanja, kakor kava in kitajski čaj. Ne čudimo se temu, da je človek po vsem širokem svetu iskal v bilinstvu opojnih in oživljajočih pijač, katere mu hočejo razgnati skrbi, in pomoči mu, da laglje prenaša naloge in težave trudapolnega življenja. Narav človeška je povsodi enaka, toraj drugače ni moglo biti. Ali čuditi se moramo, da je človek po vsem svetu našel prav tiste stvari, in da jih je odkril še v svojem poludivjem stanju. Znamo dobro, da vse pijače, s katerimi se dandanes moderni svet naslaja, imamo s prastare dobe. V njih ni iskal človek ne hrane ne sredstva, katero mu hoče telo vzdržati v zdravju in v dolgem življenju. Ž njimi je človek zadovoljil samo svojemu nepremagljivemu poželenju za uživanjem.

Vse opojne pijače pijo se poglavito samo hladne, dočim se vse pijače, katere imajo človeka samo razveseliti in podražiti, pijo vedno tople. Ako bi tople pijače pili samo v ledenem Labradoru in v studenih krajih Ruske, tedaj bi mislili, da je temu razlog hladno podnebje. No, poželenje za toplo pijačo biva v samej naravi človeške. To poželenje nahajamo po vseh krajih sveta, in pogosto uprav v najtoplejših pokrajinah. V vročih krajih centralne Amerike ne bi se niti domačin, niti doseljenik za nobeno ceno hotel odreči svojej čokoladi. V južnej Ameriki se naslaja s paraguajskim čajem isto tako bogati posestnik, kakor siromašni potepenec po pampaskih pustarah. Domačini severne Amerike pijo labradorski in mnogi drugi čaj, in Evropskim doseljenikom je postala tu kava najljubša pijača. Tudi Evropa ima svoje priljubljene pijače. V Španjolskeji in v Italijanskeji gré v slast čokolada. V Švedskeji, v Francoskeji, v Nemškeji, v Avstriji in na Balkanu se držé kave. V Ruskeji, v Holandskeji in v Angleškeji najbolje ljubijo čaj, Azija pa se je razcepila na dva cepova. Zahodna Azija s svojim muhamedanskim stanovništvom pije kavo, a vzhodna Azija čaj. Vse to nam jasno prikazuje, da ga ni plemena ljudskega, da ga ni kraja na zemlji, kjer ne bi siromak in bogatinec poželjivo sezala po topleji pijači, katera ne opija, nego samo razdražuje in razbistruje.

Moderna kultura v Evropi je prisodila mej vsemi pijačami samo vinskeji trti lavcrjev venec. Edino vino ima pravico, da je pesniki opevajo. No, niso povsodi enaki zakoni in običaji, Arabski in turški pesniki so zlagali sonete na slavo črneji kavi. Tudi čaj je našel svojega pesnika, in to samega cesarja. Kitajski cesar Kien-Long se je razveseloval na lovu s svojim priljubljenim čajem, in na slavo mu je zložil pesen, katere se družina ni mogla načuditi. Pesen to so priredili v prekrasnem izdanju, in so jo napisali tudi na porcelanasto posodje, katero je cesar svojim ljubljencem daroval. No kakoršna je razlika mej vinom in čajem, takoršna je tudi razlika med kako Anakreontovo in Kien-Longovo pesnijo.

(Dalje naslednjič.)

Nasledki „šnopsa“.

(Dalje.)

Uboga Mina je klicala, dokler se je zavedala, Marijo in vse svetnike na pomoč, da naj ji pošljejo kakega usmiljenega človeka, kateri bi ji šel po duhovna, da bi mogla še z Bogom pred smrtjo za življenje svoj račun nekoliko v red spraviti; a tega ni bila uslišana. Ob pozni nočni uri prišla je vsled vnetja možgan ob popolno zavest; v svoji blodnji proklinjala je brezvestnega Plahtača in svoje malovredne stariše, kateri so se bili ravno nekoliko po prestanem spanji zopet zavedali. To-da, bilo je prepozno. Po g. duhovnika so sicer poslali, a spovedana in previdena več biti mogla ni; le sveto poslednje olje se ji je še podelilo, med čemur je umrla. Upno ji je milost božja prizanesljiva, ker je bila reva tako rekoč zavratno z dovoljenjem brezvestnih starišev svojih postala žrtva hudobnemu in vražjemu Plahtaču.

Pred stolom sodnika božjega pa gotovo Plahtač ter oče in mati Podlipnjekova brez zadostilne pokore in posebne milosti kar tako-le gladko obstali niso. Stariši slovenski! Glejte, kako skrbite za svoj najdražji, od Boga Vam zaupani zaklad, za otroke svoje!

Ko so Podlipnjekovo bivšo čvrsto in lepo, pozneje pa za šnops prodano in po stariših zapito Mino pokopali, bilo je tudi nebo kaj tužno in žalostno! popred jasno obzorje kot ribje oko, se je kar h krati zatemnilo in med pogrebnimi obrodi lilo je neprestano med bliskom in treskanjem, kar gotovo niti za stariše, niti za hudobnega Plahtača in tudi niti za druge roditelje, kateri na kakoršni koli način v pravnem obziru za svoje otroke premalo skrbe, ali jih celo grešnemu življenju brezvestno izročajo, brez pomena bilo ni.

(Dalje prihodnjič.)

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

Odsek sicer priznaje, da šolski zvezki, karte za čestitke, cenovniki, naznanila za oddajanje stanovanj, razdelitev učnih ur za učence nimajo pravza prav tiskovno-policijskega značaja ali literarnega izdelka, toda izjaviti se vendar ne more za to, da bi trebalo te izdelke izločiti iz obrtnega pojma tiskovnega izdelka ter njih prodajanje dovoliti prodajalcem papirja, a ne da bi si prej izposlovali dopustilo.

Ni dvojiti, da so rečene tiskovine kot potrebni predmeti občnega prometa, postali potrebni trgovski predmeti občnega prometa jih imajo dandanes trgovci papirja mnogovrstno naprodaj; toda poudarjati je tudi treba, da jih je tudi mogoče naročevati pri knjigarjih, trgovcih s papirjem in tiskarjih, kateri že imajo dopustilo ter se je s tem dovolj skrbelo za prodajanje rečenih proizvodov.

Dalje je poudariti, da se rečene tiskovine izgotavljajo mehanični in so trgovanju z njimi priznana dovoljna olajšila v § 3. tiskovnega zakona od 17. decembra 1862, drž. zak. št. 6. ex 1863.

O tem predmetu izjavile so se tri zadrage, da za prodajanje rečenih tiskovnih proizvodov ni treba zahtevati obrtnega dopustila. Odsek misli vendar navzlic temu, da ni nobene potrebe, prodajanje rečenih tiskovin še bolj olajševati ter že tako malo trgovino še bolj manjšati, in predlaga: „Zbornica naj se izjavi v zmislu tega poročila“. Predlog se sprejme.

VIII. Gospod zbornični svetnik Fran Omersa poroča, da se je trgovska in obrtniška zbornica v Pragi obrnila do visokega c. kr. trgovskega ministerstva s prošnjo, naj izvoli pri visokem c. kr. finančnem ministerstvu delovati, da se v § 6. zakonskega načrta o colnini o žganih opojnih tekočinah, o zadavkovanju žganjice in izdelovanju stisnenih drožij, spojenih z izdelovanjem žganjice, zamenijo besede „izimši kuhanje, kurjavo in svečavo“ z besedami: „potem v zdravilne namene (izdelovanje vseh zdravil z alkoholom), za znanstvene namene ali za lepotičenje, kuhanje in svečavo“, da se nadalje nadzorska pristojbina 3 kr. od litra zniža 0.5 kr. (50 kr. od hektolitra), dočim naj bi fabrike s samostojnimi finančnimi podružnicami bile popolnoma proste nadzorske pristojbine, in da se konečno ustanove določila o dopuščenosti trgovine s špiritom in da v obče obrtnikom, osobito pa malim obrtnikom, da se dajo vsa olajšila, kadar upotrebljujejo špirit, ki je prost davka (denaturovan, odnosno tudi, za zdravila in druge obrtne namene, nedenaturovan).

Po gornjem § 6. morala bi biti izmed pogojev in opreznosti, potrebnih za brambo državnega zaklada tista žganjica prosta užitninskega davka, katera se upotrebljuje v obrtne namene in tudi za izdelovanje kisavca (jesiha), izimši za kuhanje, kurjavo in svečavo. Za ta nezadavkovani alkohol bode se pozneje v zmislu naredbe, ki se še ima izdati, pobirala takozvana nadzorska pristojbina. Odsek zmatra prošnjo praške zbornice za utemeljeno in predlaga: Sl. vna zbornica naj prošnjo praške zbornice pri visokem c. kr. trgovskem ministerstvu priporoča. — Predlog se sprejme jednoglasno.

IX.—XVII. Zbornični tajnik poroča o pravilih naslednjih zadrug:

- a) svobodnih, rokodelskih in dopuščanih obrtov;
- b) gostilničarskih in krčmarskih obrtov in mesarjev, ter
- c) trgovskih obrtov sodnjega okraja krškega.
- d) svobodnih, rokodelskih in dopuščanih obrtov, izimši gostilničarski in krčmarski obrt, mesarje, klavce drobnice, mlinarje in žagarje;
- e) mlinarjev in žagarjev in
- f) gostilničarskih in krčmarskih obrtov ter mesarjev v sodnjem okraju kostanjeviškem.
- g) trgovskih obrtov,
- h) gostilničarskih in krčmarskih obrtov ter mesarjev in

i) svobodnih rokodelskih in dopuščanih obrtov v sodnjem okraju v Ratečah.

Poročevalec naznanja prenaredbe, predlagane k nekaterim paragrafom pojedinih pravil, katere ne bodo po mnenju odsekov našle nobenega protislovja. Iz tega uzroka predlaga tudi odsek: Zbornica naj v svoji izjavi do slavne c. kr. deželne vlade priporoča, naj potrdi navedena pravila z odsekovimi prenaredbami. Predlog se sprejme jednoglasno.

XVIII. Zbornični tajnik poroča nadalje o pravilih obrtne zadrage „Edinost“ na Vrhniki, katera obsega one osebe, katere se v občinah Vrhnika, Borovnica in Preser pečajo s pivovarstvom, milarstvom, pekarstvom, mesarstvom, klobučarstvom, sedlarstvom, čevljarstvom, krojaštvom ali pa vrvarstvom.

Poročevalec predlaga k §§. 4, 10, 11, 16, 17 in 23 pravil nekatere prenaredbe, katere so utemeljene v zakonu. Potem pa poroča o pravilih razsodiškega odbora zgoraj imenovane zadrage ter predlaga samo z ozirom na število udov jedno prenaredbo. Ker so prenaredbe, ki jih predlaga poročevalec, utemeljene ter jih bode brez dvojbe tudi zadruga sprejela, predlaga poročevalec: zbornica naj se obrne do združnega načelnštva, naj ji javi, ali sprejme rečene prenaredbe, in ako jih sprejme potem naj priporoča zbornica v svoji izjavi do slavne c. kr. deželne vlade, da potrdi ta pravila v zmislu zborničnih prenaredb. — Predlog se sprejme jednoglasno.

XIX. Zbornični tajnik poroča še konečno o pravilih pomočniškega zbora zadrage rokodelskih obrtov v sodnjem okraju ložkem. Ko je poročevalec predlagal, da se naslov dovede v sklad s pravili zadrage in tako-le stilizuje: „Pravila pomočniškega zbora tistih pomočnikov, kateri so v delu pri zadrugi rokodelskih in dopuščanih obrtov davčnega okraja ložkega v Ložu“, omenil je prenaredbe §§. 1, 2, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 12 in 13 ter predlagal: zbornica naj se v zmislu tega poročila izjavi pri slavni c. kr. deželni vladi. — Predlog se sprejme jednoglasno.

XX. O dopolnilnih volitvah zbornice za leto 1887 in o volitvi predsednika in podpredsednika smo že poročali, in je treba le omeniti še natančen uspeh teh volitev ter jih primeriti z uspehom volitev leta 1884.

L. 1884. bilo je vseh volilcev 11.114, in sicer v trgovskem odseku 2.641 in v obrtnem odseku 8.473, dočim je l. 1887. bilo vseh volilcev 12.000, od teh v trgovskem odseku 3.217 in v obrtnem odseku 8.783.

Po takem pomnožilo se je število volilcev leta 1887. za 886, od katerih volilcev je volilo v trgovskem odseku 576 in v obrtnem odseku 310.

Od došlih glasovnic 5.450 l. 1884. odpalo jih je na trgovski odsek 1.361 in na obrtni odsek 4.089, dočim je došlo l. 1887. vseh glasovnic 4.286, od katerih je došlo na trgovski odsek 1.273, in na obrtni odsek 3.013.

Po takem je došlo 1887. leta manj 1.164 glasovnic in sicer v trgovskem odseku za 88, in v obrtnem odseku za 1.076.

Od došlih glasovnic bilo jih je:

1. Neuročnih, in sicer 1884. leta 431, 1887. leta 260, torej je bilo l. 1887 manj 171 neuročnih glasovnic. Od teh glasovnic l. 1884. odpalo jih je leta 1884. na trgovski odsek 151, na obrtni odsek 280, nasproti temu l. 1887. na trgovski odsek 149 in na obrtni odsek 111, potemtakem zmanjšalo se je tega leta število za 169 in 2. Vkupe 171.

2. Neveljavnih in sicer: 1884. leta 462, 1887. leta 553, potemtakem l. 1887. več 91 neveljavnih glasovnic. Od teh glasovnic leta 1884. odpalo je na trgovski odsek 155 in na obrtni odsek 307, nasproti temu l. 1887, na trgovski odsek 200 in na obrtni odsek 353, po takem pomnožilo se je tega leta število za 46 in 45. Vkupe 91.

3. Veljavnih, in sicer: 1884. leta 4.557, 1887. leta 3.473, po takem se je oddalo l. 1887. veljavnih glasovnic manj 1.084. Od teh glasovnic l. 1884. odpalo je na trgovski odsek 1055, na obrtni odsek 3502 in l. 1887. na trgovski odsek 924, na obrtni odsek 2.549, potemtakem zmanjšalo se je tega leta število za 953 in 131. Vkupe 1084.

Politične stvari.

Govor poslanca Kluna

v državnem zboru dne 1. maja 1888.

(Dalje.)

Ker pa se slovenščina stalno zatira, torej pomislite, kako težko še more dobiti dovoljenje od nemško-liberalnega krajnega šolskega sveta. In ta terorizem! Le jeden vzgled! V nekem kraju, kjer je prebivalstvo večinoma slovensko in se krščanski nauk poučuje slovenski, bili so delavci poklicani k tovarniškemu voditelju, ki jih je vprašal, v katerem jeziku naj se otroci poučujejo v krščanskem nauku. Odgovorili so naravno: „Kakor doma molimo“. „Potem“ — pravi voditelj — „pojdite k župniku ali kapelanu, ki naj vas redita“. (Poslanec grof Lažansky: To je liberalizem!) Vsled tega so delavci v strahu rekli oskrbniku, naj stori kar hoče, in zato je moral katehet učiti v nemščini krščanski nauk. Slovenski otroci se torej ne morejo učiti krščanskega nauka v materinem jeziku, za nemške otroke pa že skrbi deželni šolski svet, da se jim ne jemlje ta dobrota.

Koroški deželni šolski svet je zvedel, da se v nekaterih šolah, kjer je poleg velike večine slovenskih otrok tudi nekaj nemških, krščanski nauk poučuje v slovenskem jeziku. Hitro se je pritožil pri duhovniški oblasti, da nemški otroci ne razumevajo slovenskega pouka, zato trpi škodo versko-nravna vzgoja, kar se gotovo ne strinja z nameni knezo-škofijskega ordinarijata.

To je vse lepo in prav, zakaj pa se deželni šolski svet ne drži tega pravega načela tudi nasproti slovenskemu prebivalstvu? (Poslanec Salášek: Inferijorno pleme!)

Zakaj ni dosleden, zakaj v enem in istem slučaju meri z dvojno mero in prezira vso pravičnost?

Tako se je neki okrajni šolski svet pritožil, da se učenci ne uče krščanskega nauka v nemščini, akoravno je v šoli poleg množice slovenskih otrok tudi osem nemških; zato je prosil, naj se nemški otroci v vseh razredih uče krščanskega nauka v nemščini.

Duhovniška oblast je stvar hitro preiskala in se prepričala, da se je to doslej že godilo, in da je pritožba okrajnega šolskega sveta neopravičena. Ob enem pa je okrajni šolski svet pozabil pravičnosti nasproti slovenskemu prebivalstvu, ker je nasvetoval, naj se otroci v tretjem in četrtem razredu uče krščanski nauk popolnoma nemški, akoravno je večina učencev slovenska. Torej slovenski otroci naj se darujejo osmerim nemškim! (Poslanec Salášek: Popolnoma Dumreicher!) Kolik krik bi bil v Izraelu, ko bi slovenska šolska oblast stavila enak nasvet z nasprotnim namenom?

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Od gorenjske strani, 19. julija*) (*Učiteljska skupščina za Kranjski okraj*) vršila se je za tekoče leto 11. julija v Kranji. Vdeležil se je zborovanja poleg vseh gg. učiteljev in gspc. učiteljic iz okraja, tudi občepriljubljeni c. kr. okr. glavar gosp. Josip Merk. Bolj nadrobno poročilo o zborovanju zarad pomanjkanja časa ne utrpimo sestavljati; v obče da izrekamo, da je bilo ono, kakor tudi sledeči vsкупni obed podoba lepe složnosti. Poročila: „O šolskih zamudah“; „Kaj se zahteva danes od učiteljev“, in „Kako naj šolska mladina slavi štiridesetletnico vladarja cesarja Franc Josipa I.“ so bila v dovolj spretnih rokah, tedaj dobro rešena. K zadnji točki ponuden je bil gg. součiteljem tudi še drugi načrt, kako n. pr. naj bi naša slovenska mladina obhajala slavnost presvitlega cesarja; — se vé, kjer se to še ni vršilo. Ker so se „Novice“ vedno zanimale za narodne šolske zadeve, za pravi narodni napredek in omiko, naj one priobčijo omenjeni načrt ter ponudijo ga tudi drugim gg. učiteljem, ako si želijo ali hočejo kaj posneti iz njega. Glasi se:

K načrtu programa za obhajanje 40 obletnice vladanja presvitlega cesarja Franc Jožefa I.

1. Dogovor z dotičnimi možmi, na kateri dan naj bi se vršila šolska slavnost. Ime-dan cesarjevi, 4. dan oktobra bi bil za to zelo primeren.

2. Dogovor z č. g. dušnim pastirjem ali g. katehetom, ob kateri uri bi bil primeren čas za sv. mašo, katere naj se ima vdeležiti praznično opravljena šol. mladina.

*) Zakasnjeno.